

IZHAJA VSAKI DAN
tudi ob nedeljah in praznikih ob 5, ob ponedeljkih ob 9. zjutraj
Posamične številke se prodajajo po 3 avč., (6 stotink)
v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici,
Kranju, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu,
Ajdovščini, Postojni, Dornbergu, Solkanu itd.
ČENE OGLASOV se računajo po vrstah (širine 73 mm, visoke
2 1/2 mm); za trgovinske in obične oglase po 20 stotink;
za smrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov
po 50 stot. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka na-
daljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa
10 stot. — Oglase sprejema „Inseratni oddelek uprave
Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi Edinosti“.

Edinost

Glasilno političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA
za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K —, na
naročbe brez dopolnane naročnine, se uprava ne ozira.
Naročnina na nedeljsko izdajo „Edinosti“ stane: celoletno K 20, pol leta 2-40
Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana
pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.
Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.
UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18 (Narodni dom).
Izdajatelj in odgovorni urednik **STEFAN GODINA**. Lastnik
konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija
lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Poštno-hranilnični račun št. 841-652.
Telefon šte. 1157

BRZOJAVNE VESTI.

Japonska hoče mir.

DUNAJ 18. „N. W. Tagblatt“ poroča iz Londona: Japonski poslanik v Washingtonu je rekel nekemu časnikarju, da je vojna med Združenimi državami in Japonsko nemogoča in da bi bila zločin na človeštvo. Potovanja ameriške flote se tiče le Amerike; flota je šla na potovanje le v svrhu vežbe.

Proračunski odsek avstrijske poslanke zbornice.

DUNAJ 18. Proračunski odsek poslanke zbornice je vsprejel poglavje: užitijski davek ter naslov: dvorna in državna tiskarna.

Srbska skupščina o lakoti.

BELIGRAD 18. Mladoradikalec Lazarević je izjavil, da mora že tretjič opozoriti vlado na lakoto v beogradskem okraju. Dogodilo se je baje že nekoliko umrtij za lakoto.

Minister za narodno gospodarstvo je odgovoril, da je vlada pripravljena čim preje odpomoči. Nacionalist Pelinković je poudaril da ima ljudstvo pravico zahtevati, da se jemlje ozir na njegove interese. Mesto tega pa, dočim se v zbornici razpravlja o lakoti, predlaga se nova aganaza. Ministerski predsednik Pašić je izjavil, da je državni proračun najboljše spričevalo o ugodnem stanju. Ako vlada lakota v eni ali dveh vaseh, potem da se saskričava o lakoti po vsej deželi. Z debato o apanaži pa hoče opozicija le pridobiti za se javno mnenje. Protestira proti trditvi, da zahteva vlada apanažo iz strankarskih interesov.

Saksonski kralj.

DRAŽDANE 18. Danes zjutraj je saksonski kralj odpotoval v Berlin. Jutri se poda v Lipsko.

Rusija ni od porte zahtevala ša nobene koncesije.

FRANKFURT 18. „Frankf. Zeitung“ poroča iz Carigrada, da ni Rusija do sedaj zahtevala od sultana nikake koncesije, ki bi se jo moglo tolmačiti kakor kompenzacija za avstrijsko železnico v Sandžakatu.

Reformno delovanje v Macedoniji se nadaljuje.

CARIGRAD 18. Tukaj označajo izjavo barona Achrenthala od 12. t. m. o šandžakatski železnici in o reformnih akcijah ententnih velesil (Avstro-Ogrske in Rusije) kakor popolnoma korektno in položaju primerno. Nadalje treba konstatirati, da ni nikakor ovirano dosedanje reformno delovanje tunkajšnjih poslanikov ententnih velesil ter makedonskih organov to je, civilnih agentov in konzulov ententnih velesil ter da ne prestopajo napreduje.

Kolera med bosanskimi romarji.

CARIGRAD 18. Glasom konzularnih poročil iz Džede, je zahtevala kolera med bosanskimi romarji v Meko primeroma malo žrtev. V Meki so umrli trije Bošnjaki, v Džedi pa pet.

Turčija noče vojne z Rusijo.

CARIGRAD 18. Petrograjske vesti o turških vojaških pripravah ob ruski meji so popolnoma neosnovane. Danes je krožila tukaj sicer govorica, o mobilizaciji. Ako bi utegnili biti resnična, ni pa mobilizacija naperjena proti Rusiji.

Eksplodizija na francoski vojni ladiji. Tri osebe mrtve.

BREST 18. Pomorski prefekt je prejel vest, da se je na vojni ladiji „Descartes“, usidrani v Mazaganu v Maroku, razpočil kotel.

PODLISTEK.

11

KAZAKI.

Kavkaška povest. — Grof LEV N. TOLSTOJ.

Vpliv Rusije se izraža samo z neugodne strani: da jih omejuje pri politvah, da jim jemlje zvonove in da pošilja vojaštvo med-nje. Kazaki, po svojem notranjem nagonu, manje sovražijo džigita gorjanca, ki mu je ubil brata, nego vojaka, ki je nastanjen pri njem, da bi branil njegovo vas, ki pa mu zakadi hišo s tobakom. On spoštuje gorjanca, svojega sovražnika, a zaničuje vojaka, ki mu je tujec in tlačitelj. Sploh je navaden ruski človek za kazaka nekako tuje, divje in zaničljivo bitje; njega vzorce vidi pri krošnjarih, ki prihajajo k njemu, in maloruskih naseljenih, katerim daje zaničljive primke.

V lišpu obleke posnema kazak Čerkesa. Najboljše orožje dobiva od gorjanca; najboljšje konje kupuje ali krađe pri njem. Fant kazak se rad baha z znanjem tatarskega jezika in kadar je židane volje, govori celó z vojakom po tatarsko. Kljub temu misli ta krščanski narodič, ki se je

Pri tem sta bili dve osebi usmrteni, dve pa ranjeni.

PARIZ 18. Admiral Philibert potrjuje v neki brzojavki nesrečo, ki se je pripetila na „Descartesu“ in pravi, da so bile tri osebe usmrteno, 6 drugih pa težko ranjeno.

Požar na Eiffelovem stolpu.

PARIZ 18. V postaji za brezčinski brzojav v Eiffelovem stolpu je danes popoludne nastal ogenj, ki je napravil okolu 50.000 frankov škode. Pri tem ni bilo poslovanje postaje ovirano.

Maroko.

LONDON 18. „Daily Telegraph“ javlja iz Tangerja, da vlada v Fezu še vedno anarhija. Položaj v židovskem delu mesta je kritičen. Angleški, nemški in francoski kurirji so bili na potu v Tetuan od rodu Abdera napadeni in oropani.

PARIZ 18. Admiral Philibert je brzojavil, da prodira med Settatom in morjem močna mehalja, obstoječa iz treh rodov, ki bivajo med Mazaganom in Casablanko. Včeraj so se utabirili 50 kilometrov južno zapadno od Casablance. Damade je oasšel iz Settata, potem ko so se znatni deli dveh rodov podvrgli.

Bombe v Barceloni.

PARIZ 18. Glasom brzojavke iz Barcelone sta v ulici San Roman eksplodirali dve bombi. V sled prve eksplozije je bila ranjena ena žena in ena deklica, vsled druge je pa neka ženska ubita.

Angleška mornarica.

LONDON 18. Kakor poroča „Daily Telegraph“, bo proračun mornarice predložen dolenji zbornici v sredo ali četrtek. Uprava vojne mornarice bo zahtevala 32 milijonov funtov šterlingov.

Nemška eskadra v Vigo.

MADRID 18. Minister za unanje stvari je na neko vprašanje odgovoril, da nima obisk nemške eskadre v Vigo nikakega političnega pomena in da ni v zvezi z dogodki v Maroku.

Španski poslanik v Tangerju.

PARIZ 18. Nekateri listi poročajo iz Madrida, da bo grof Merry del Val, sorodnik državnega tajnika v Vatikanu, imenovan španskem poslanikom v Tangerju.

Iz Portugalske

PARIZ 18. „Agence Havas“ javlja iz Lizbone: Kakor je znano, je sedanjí kabinet koalicijsko ministerstvo, v katerem sta zastopani dve stranki protivršnih nazorov. Možno je, da se za časa volitev spopadeti obe stranki, kajti vsaki si prizadeva, da dobi v zbornici čim več pristavev. Za sedaj je pa v interesu vseh strank, da se mir ne kali. Ako oride do rnzpora, nastane ministerska kriza, vsled česar bi prišlo do zasnovanja jednotnega kabineta. Taka kriza ne bi nikakor uplivala na temeljni režim vladanja. Sedanjí kabinet vlada v liberalnem in tolerantnem zmislu, da se okrepi.

BEROLIN 18. „Voss. Zeitung“ poroča iz Lizbone: Včeraj so imeli republikanci shod v Aldegallegi, malem mestcu nasproti Lizbonu ob reki Tajo. Zborovalci so se odpe-ljali tjakaj na dveh parnikih, na katerih je bila godba. V Aldegallegi jih je vsprejela velika množica pristavev. Blj je velik banket in potem zborovanje, ki je trajalo dve uri in na katerem se je naglašalo, da je atentat na kralja rešil deželo revolucije.

Štrajk ponehal.

BAKU 18. Štrajk v tukajšnjih tvornicah nafte je ponehal. Delavci so šli zopet na delo pod prejšnjimi pogoji.

izgubil v takšen kot zemlje, ki je obdan od poldivjih mohamedanskih rodov in vojakov, da stoji na visoki stopinji razvoja in priznava za človeka samo kazaka; na vse drugo gleda s preziranjem.

Kazak preživlja večji del časa v kordoni, na pohodih, na lovu ali pri ribarenju. Skoro nikdar ne dela doma. Če je kdaj v vasi, je to izjemna pravila, in takrat „kroka“. Vsak kazak ima doma vina lastnega pridelka, in nezmerno pijančevanje ni toliko skupno nagnenje vseh, kolikor bolj šega, katere zanemarjanje bi smatrali za odpadništvo.

Žensko smatra kazak kakor sredstvo za svoje blagostanje; samo dekletu dovoljuje pohajkovati, žena se mora od mladosti pa do pozne starosti trapiti zanj, in on zahteva od žene po jutroviski šegi podložnosti in dela. V sled takega naziranja doseza ženska, ki se telesno in duševno krepko razvija, kljub zunanji podložnosti, vendar, kakor sploh na Jutrovem, vpliv in ugled v domačem življenju, ki sta brezprimerno večja nego na zapadu. To, da je odtegnjena družabnemu življenju in vajena težkega moškega dela, ji daje toliko več pomena in veljave v hiši. Kazak, kateremu se zdi neprimerno, v navzočnosti tujih ljudi govoriti s svojo ženo prijazno ali brezpotrebno besedo, čuti nehoté njeno

Avstrijska delegacija.

Odsek za unanje stvari in okupacijski kredit.

Dunaj 18. Odsek za unanje stvari in okupacijski kredit avstrijske delegacije je imel danes sejo, na kateri je glasoval o okupacijskem kreditu ter istega vsprejel po vladni predlogi.

Plenarna seja.

Dunaj 18. — Avstrijska delegacija je razpravljala vojni proračun. Del. Klofač je pohvalil vojno upravo, ki je v zadnjem času izdala več odlokov proti trpinčenju vojakov. Izjavil se je tudi za to, da se armada modernizira in demokratizira. — Del. Herold je zagovarjal misel, da se sedanja armada spremeni v ljudsko vojsko. V to svrhu je pred vsem potrebna temeljita reforma vojaškega zakona na podlagi dvoletne službe, potem reforma vojaškega kazenskega pravnega reda na moderni kazenski podlagi, sprememba častnosodnega postopanja in vzgojevalno delovanje z ozirom na vojaški stan. Govornik priznava, da se vrši notranja organizacija vojske po enakih načelih. Ako je pa vojni minister izjavil, da ostane poveljstveni jezik nemški, ni to po mnenju govornika nikako jamstvo za jednotnost armade. Ne gre za nekoliko poveljstvenih besed, marveč za to, da se pri notranji organizaciji armade jemlje popolnoma enak obzir na vse narodnosti. Tudi vprašanja znakov in grbov ni možno smatrati z ogrskega stališča. Govornik je ko-nečno izrekel svoje prepričanje, da zamore jednotnost armade obstojati le v tem, da je armada, verna slika narodnosti, združenih pod enim žezlom v skupno armado, prava ljudska vojska.

Del. Schuhmeier je izrazil svojo radost nad tem, da so socialni demokrati člani delegacije, po čemer je militarizem prisiljen, da se spominja na zahteve, ki mu jih stavlja ljudstvo, ki zanj troši. Potem je obširno utemeljeval, zakaj so socialisti proti sistemu militarizma. Naglašal je, da hočejo socialni demokrati namesto sedanjega sistema splošno ljudsko oborožbo. Socialni demokrati so bili vedno dobri branitelji dobrih interesov države. Vsekakor mora pa odločitev med vojno in mirom priti v roke ljudstva. Tudi socialni demokrati ljubijo državo in to tem bolj, čim večje mnenje imajo od države. Govornik je s statističnimi podatki dokazal neprestano naraščanje vojaških bremen.

Govornik je na to naštel vojaške zahteve njegove stranke in naglašal, da mora armada, ki toliko stane, kakor avstroogrška, biti le skupna. Povdarjal je, da bodo socialni demokrati ob odobrenju rekrutnega kontingenta govorili resno besedo radi uvedbe dvoletne vojaške službe.

Govornik je zaključil, da ne dovoli njegova stranka vojni upravi nobenega vinarja in nobenega moža. (Pohvala.) Na to je bila razprava prekinjena in seja zaključena. Prihodnja seja jutri ob 11. uri predpoludne.

Ogrska poslanska zbornica.

Budimpešta 18. Poslanska zbornica je imela danes predpoludne sejo. Na dnevnem redu je bila določitev dnevnega reda prihodnje seje. Početkom seje je ministerski predsednik omenil atentat na portugalskega kralja in prestolonaslednika ter predlagal, naj zbornica protokolično izreče svoje sožalje. (Pritrjevanje v vsej zbornici, le na klopek najskrajneje levece posamični klici prigovora.)

premoč, kadar je z njo sam. Ves dom, vse premoženje, vse gospodarstvo je pridobila ona in vsega ohranjata le njeno delo in njena skrb. Dasi je trdno prepričan, da je delo sramota za kazaka in spodobno le za delavca Nogajca in ženske, vendar čuti nezavedno, da je vse, kar uživa in imenuje svoje, sad njenega truda in da je v oblasti ženske, matere ali žene, ki jo ima za svojo tlačanko, da ga oropa vsega tega, kar uživa.

Razun tega sta neprestano težko moško delo in skrb, izročena njenim rokam, dala grebenski ženski posebno samostojen, moški značaj in čudovito razvila v njej telesno moč, zdravi razum, odločnost in trdnost značaja. Kazakinje so večidel močnejše, pametnejše, bolj razvite in lepše od kazakov. Lepota grebenske ženske je posebno izrazita vsled združenja najčistejšega tipa čerkeskega obraza s širokim in močnim životom severne ženske. Kazakinje nosijo čerkesko obleko: tatarsko srajco, bešmet¹⁾ in črevlje; a ruto na glavi si zavezujejo po rusko. Blišč čistost in lepota v obleki in v oprehi hiše je navada in neobhodna potreba njih življenja. V občevanju z moškimi uživajo ženske, in posebno dekleta, popolno prostost.

(Dalje.)

¹⁾ Tatarska jopa.

Posl. Ugron (stranka neodvisnosti) je izjavil, da obsoja vsak umor, torej tudi čin onega, ki umori kakega kralja. Vendar mrzi kralje, ki oropajo svoje podanike svobode, uničujejo njih ustavo ter kršijo njih zakon. Sočutje zasluži le portugalski narod in govornik želi istemu srečo v oseguranje in obrambo ustave. Drugače ne more v tem trenutku čutiti. (Pritrjevanje na levi.)

Naučni minister grof Apponyi je reagiral na besede posl. Ugrona ter izjavil, da se strinja s predlogom ministra predsednika dr. Wekerla. (Splošna živahna pohvala.) — Na to je zbornica glasovala. Za predlog ministerskega predsednika se je dvignila skoraj vsa zbornica, le nekoliko členov neodvisne stranke je obsedelo.

Na to je bilo na predlog ministerskega predsednika sklenjeno, da bo prihodnja seja jutri. Na dnevnem redu je več malih stvari. Seja je bila zaključena ob 11 in tri četrti predpoludne.

Mala fides.

(Zvršetek.)

Tendencioznost članka v „Domovini“, spisanega na podlagi brošurice „Imenik slovenskih društev in udruženj v Trstu in okolici 1907“, pada v oči. Z onimi par društev in udruženj, o katerih meni, da jih more naravnost označiti za „klerikalne“, se bavi dolgovestno in z neko naslado — škodoželja, dočim druga društva in udruženja, in tudi ona, ki najvpešneje delujejo, absolvira s par vrsticami! Ali pa jih je v svoji vnemi na iskanju — resnice celó popolnoma prezrl.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“, ki je z milijoni svojega prometa v prvih vrstah slovenskih denarnih zavodov; „Jadranska banka“ z nje gigantskim razvojem, ki jej zagotavlja že danes pozicijo mogočnega faktorja na važnem tržaškem tržišču; kmetijska družba za Trst in okolico, ki po poštivovalnosti svojih voditeljev vspesno skuša vršiti našemu okoliškemu kmetu in vinogradniku v prid tisto nalogo, ki jo oficijelno, od države bogato subvencionirana laška kmetijska družba (Società agraria) zanemarja popolnoma: vse te ustanove, ti častni znaki delovanja in snovanja Slovanstva na tržaškem ozemlju, se člankarju v „Domovini“ ne zde vredni, da bi jim posvetil nekoliko pozornosti, kajti misel njegova je preveč preokupirana od — Marijine družbe!

Naravno: če hoče kdo po vsej sili dokazati zmagoslavno prodiranje klerikalizma, ne bo govoril o bankah, hranilnicah in kmetijskih družbah! A kako komodno si je mož priredil svoje dokazovanje o „poklerikaljenju“ slovenskega Trsta in okolice!! Kjer ne more pozitivno trditi, pa operira z dvomi!! Da vzbuja dvome tudi pri drugih, služiti mu mora kak Arimatej v imenu kakega društva, ali pa meni na kratko, da tudi to in ono društvo bo „bržkone“ pod „duhovniškimi vplivom“.

Kakor pa pri „Domovini“ na eni strani ne govore radi o tistih organizacijah, ki pričajo o mogočem gospodarskem in socialnem razvoju tržaškega Slovanstva, torej o tem, kar je že, tako so na drugi strani zgovorni o tem, česar še ni pri nas!!

Tudi v tem je tendencija, ki je na dlani. In z zgornostjo spajajo veliko radodarnost v dobrih nasvetih.

Pogrešajo n pr. „glasbene šole“ v Trstu po vzoru „Glasbene matice“ v Ljubljani, pogrešajo ribiške, pogrešajo cvetličarske in vrtnarske zadruge. Mi bi bili zelo hvaležni „Domovini“ na tem opozorjenju, ako ne bi mi sami že davno pogrešali vseh teh organizacij. Vse te ustanove so stalno na dnevnem redu na razmišljanjih v naših voditeljskih krogih. Ali je težav, ki jih ni tako lahko premagati. Ustanoviti kako zadruge — to samo na sebi ni nikako mojstrstvo. Veliko, težko delo pa je pri tacih zadrukah v velikem slogu: zagotoviti pogoje za vspesen razvoj in utvariti garancije za vspesobljenost za veliki konkurenčni boj! Tu treba velike previdnosti — treba strokovno popolnoma vspesobljenih ljudi, ki so že s svojimi osebam v jamstvo za dober vseh; in treba izdatnih finančnih sredstev. Ako ne, je lahko nesreča, ki pa je tem huja, ker ne zadevuje le dotične zadruge, ampak deluje trajno škodljivo — ker ubija v ljudstvu zaupanje — na vse pozneje poskuse za spopolnjenjave gospodarske organizacije.

Uredniki „Domovine“ seveda ne čitajo „Edinosti“; zato tudi ne morejo vedeti, da se je v minolemu letu mnogo razpravljalo v tem listu o zadruzi sadjarjev, zelenjadjarjev in cvetličarjev ne le za tržaško okolico, ampak tudi za koperski okraj. Ne morejo vedeti, da so bili stavljeni razni konkretni nasveti, da se je o tem govorilo na javnem shodu v „Narodnem domu“ in da je ravno na tem shodu priznani strokovnjak nujno sveto-

val, naj sene prenačimo in naj se nekoliko počaka!

Hvala lepa torej na lepih nasvetih! S temi smo dobro založeni. Nam treba sredstev v oseh in denarju. Ko zagotovimo to, pride vse polagoma.

Se eno besedo o namišljenem klerikalnem prodiranju na tržaškem ozemlju. Stvar je pač taka, kakor je povsod na svetu: kjer je politično življenje, so tudi razne struje, ki se skušajo uveljavljati. To je logična, neizogibna posledica razvoja in dozorevanja. Tudi najsilnejša politična stranka ne more preprečiti, da bi se poleg nje ne skušale uveljavljati tudi druge struje. V Trstu vlada absolutno liberalna stranka, vendar ne more nič proti temu, da se snujejo bratovščine, katoliški „kroški“, laške Marijine družbe itd. itd. Nikjer na svetu ni in ne bo nikoli politično življenje uniformirano. Čehi so gotovo kulturno visoko razvit in svobodni narod. In vendar se med njimi primerno uveljavlja tudi klerikalna struja.

Proti takemu naravnemu pojavljanju raznih struj ga ni nobenega drugega sredstva, nego — delo za svoja načela in svoje naziranje! Mi v Trstu se nič ne razburjamo in ne vijejo rok v obupu, ako se tudi tu pojavlja bodi „klerikalna“, bodi socialistična struja. Vsekomur je dano na svobodo, da ima svoja naziranja in da jih tudi skuša uveljavljati. Vsakomur pa je tudi zagotovljena svoboda boja za svoja in proti naziranjem drugih. To je naše stališče nasproti drugim političnim strujam in proti tržaškemu — „klerikalizmu“, s katerim „Domovina“ strši slovenski svet. Ali slovenski svet naj bo uverjen, da bo tržaški klerikalizem, nalezal v nas na odločen odpor vsikdar, kadar nam bo govorilo uverjenje, da je njegovo nastopanje v navskrižju z resničnimi koristmi in cilji naroda.

Ob vsem krčevitem naporu, da bi dokazal zmagovalno prodiranje klerikalizma v Trstu, vendar članek v „Domovini“ sam ni prišel s svojim navajanjem družtev in udruženj, ki po njegovem mnenju so, z onimi vred, od katerih le sumi, da so klerikalna, niti do števila 10 med 110 družtev in udruženj, ki delujejo na tržaškem ozemlju. Opravičeno trdimo torej, da ga ob presojevanju delovanja tržaških Slovencev vodi — mala fides!

Konflikt radi železnic na Balkanu.

Ruski publicist o donavsko-jadranski železnici.

Docent državnega prava na petrogradskem vseučilišču in poročevalec iz dume lista „Novoje Vremja“ Pilenko je izjavil, da je najbolje sredstvo proti Sandžakatski železnici donavsko-jadranska proga. Črta Niš-Bar bo za srbski izvoz velikanskega pomena. Kakor najkrajša pot iz Srbije do Jadranskega morja stori enkrat za vselej konec gospodarski odvisnosti Srbije od Avstrije. Proga Niš-Bar bi zvezala Srbijo z Črnogorijo in na ta način bi zopet obnovila staro razmerje teh dveh vej slovanskega plemena. Proga Bar-Niš s postransko progo v Kistendže bi imela razum tega velikanskega pomena za Bolgarijo, da celo za ruski odeski izvoz. Sedaj zamore Bolgarija izvažati svoje produkte le proti vztoku, njen promet se zamore razvijati pa le na zapadu, ker gre tu za poljedelske pridelke. Direktna zveza Bolgarije z Jadranskim morjem bo koristila zapadnim državam Angliji, Franciji in Italiji, ki bi izvažale svoje industrijalno blago v Bolgarijo. Proga Donavsko-jadransko morje bi koristila pa tudi Turčiji, ker je za isto bolje, da nima opraviti ne z eno, marveč z več državami. Koncesija za to progo bi se dala pa doseči brez vojne, le po diplomatskih pogajanjih. Razumna vnvanja politika, pravi Pilenko, ne sme sploh misliti na pojmi vojne, kakor normalno sredstvo, da upliva s tem na sosedno državo.

„Novoje Vremja“, ki je natisnilo ta članek Pilenkov, je istočasno priobčilo entrefilet, v katerem pravi, da je avstroogrski poslanik v Carigradu baron Calice leta 1898 stavil vprašanje o sandžakatski železnici. Od ruske strani so mu pa izjavili da bi prošnja za koncesijo Sandžakatske železnice pomenjala kršenje avstro-ruskega dogovora. Od tedaj je Avstro-Ogrska pustila to vprašanje na miru in še le mladi in energični markiz Pallavicini je je zopet spravil na dan. Preden je pa to storil, je moral proučiti predzgodovino tega vprašanja.

Dr. Kramar o balkan. železnici na Balkanu.

V protislovju križajočih se mnenj o balkanskih železnicah, ki so provzročile sedanji avstrijsko-ruski spor, je povzdignil svoj glas tudi predsednik češkega kluba, dr. Kramar, čigar glas je v zunanjih vprašanjih merodajen. Posnemamo iz njegovega članka v „Denu“:

„Baron Aehrenthal se gotovo ni nadejal, kak vtiš napravi njegova ponosna izjava o namerah, energično izvrševati trgovinsko politiko na Balkanu, in sicer s tem, da se Avstrija zavzame za gradnjo železnice iz Uvaca do Mitrovice. In v tem trči hiba njegove politike. Ne v tem, da hoče zgraditi to železnico, marveč v tem, kakor je stvar naznanil osupljenemu svetu, in pa v nezadostnem pripravljanju tega koraka. Ravno mi, o

katerih je znano, da nam slovanske simpatije niso gola fraza, smemo reči, da v gradnji te železnice ni ničesar, kar bi bilo naperjeno proti slovanskim narodom balkanskim. Take politike predbacivati bar. Aehrenthalu ni možno. Znano je, kako se je brigal za sklepanje srbsko-avstrijske trgovinske pogodbe, kako se je prizadeval odstraniti nesporazumljenje in napetost med Srbijo in Avstrijsko, provzročeno po preveč surovim postopanjem grofa Goluchowskega. Ali ne le to. Baron Aehrenthal naznanja ob enem gradnjo železnice, ki naj pripoji srbske železnice z jadranskim morjem preko Bosne in Hercegovine, tako da se Srbi na najkrajši način približajo morju. Tudi proti Črnigori ni železnica naperjena. Narobe. Baron Aehrenthal hoče tudi podaljšati južne dalmatinske železnice, a Črnagora bi rada pozdravila njih podaljšanje preko črnogorskega ozemlja do Bara. Strategično nima nova železnica nikakega pomena, kakor g. Taburno v „Novem Vremenu“ sam priznava, ker imamo že železnico do Uvaca in teh ostalih 100 kilometrov ni v vojaškem zmislu odločilno“.

Dr. Kramar izvaja nadalje, da ima Avstrija pravico do sporne železnice po besedi berolinske pogodbe in sklepa zato:

„Ruski glasi, da Avstrija začenja balkanskim Slovanom sovražno politiko osvojevanja, politiko diktirano od Nemčije, so torej jako pretirani in neopravičeni“.

Vkljub temu, izvaja dr. Kramar nadalje, je bil ekspozé barona Aehrenthala velika hiba, in sicer hiba v smislu politike, ki jo je hotel delati baron Aehrenthal, hiba v formi in ne v stvari. In hiba v formi obstoji ravno v nesrečno izbranim času za tako politiko in v tem, da se Aehrenthal ni poprej sporazumel z Rusijo. Slednjič apelira dr. Kramar na rusko novinstvo, naj s svojim pisanjem ne potiska zopet Avstrije v pretesno naročje Nemčije! Njih postopanje da je le v škodo nam Slovanom.

Hrvatska.

Khuen-Hedervary o položaju na Hrvatskem.

„Obzoru“ poročajo iz Budimpešte: Hedervary je v Pešti. Skoro gane se ne od tu. Zakaj? Tako se vprašujejo tudi drugi. Z jedne strani menijo, da intrigira proti Košutovcem, z druge strani pa, da „informira“ o Rauchu in njegovi vladi. Te dni se je razgovarjal z neko ugledno osebo in jej je pripovedoval, da bodo Madjari po volitvah na Hrvatskem silno razočarani. Čim se Hrvatoma le malo odjenjajo uzde, potem je vsega konec. Tu ni več povratka. Danes se na hrvatskem ne dajo ne z bajoneti, ne z denarjem izvajati volitve, ki bi odgovarjale intencijam madjarske vlade. Rauch je najmanj sposoben za izvedenje volitev, ker ni hladnokrvnen. Kjer volilec volilcu gleda v žep, se ne daje manipulirati z denarjem. Ne bajoneti ne denar nimajo več ugleda v Hrvatski. Kjer je slednjič tudi uradništvo za opozicijo, tam je vse zastoj. Končno je rekel Hedervary, da se ne bo nikdar več silil v hrvatsko politiko.

Hvala Khuen-Hedervaryju na tem sklepu. To je menda prvi njegov sklep, na katerem mu more biti hrvatski narod hvaležen. Tudi njegovo mnenje o šansah barona Raucha, je le razveseljivo in utegne biti veljavno, kajti mož, ki je tako rekoč sedel na bajonetih mora najbolje vedeti, da so se — skrhali.

V soglasju s proročanjem Khuen-Hedervaryja tudi hrvatski opozicijski listi, da je koalicijski zagotovljena absolutna večina v saboru. To pa sluti menda tudi ministerski predsednik Wekerle, v čemer utegne biti vzrok, da že begajo sence nezadovoljstva medenj in Raucha. Če volitve izpadejo tako, kakor se sedaj ugiblje, pridejo tudi Frankovci v zelo čuden položaj, ker se sedaj tako daleč ekspozirajo proti hrvatsko-srbski koalicijski in dosledno temu za — Raucha in Madjare! Tudi rezultat volitev bo pomenjal obenem tudi narodno sodbo in obsodbo nad „čistimi“, ki se radi svoje strankarske koristi vežejo bilo tudi s — hudičem.

Razpust sabora?

Ponedeljski dunajski „Sonn- und Montagsblatt“ poroča, da je baron Rauch dobil na zadnji avdienci od cesarja nalog, da takoj razpusti sabor ter razpiše v roku določenem od zakona, nove volitve, v slučaju, da ne bi predložitve volitve imele zaželenega uspeha. — Istočasno javlja, da bo baronu Rauchu v kratkem podeljen naslov tajnega svetnika.

Glasovi madjarskih listov.

Več madjarskih listov se bavi s predstoječimi saborskimi volitvami na Hrvatskem. „Magyar Nemzet“, glasilo Ugronovo piše v uvodnem članku pod imenom: „Vojna ali mir“, da se Madjari nikakor ne zadovoljijo, ako pride koalicijska na vlado. I to da bo trajalo tako dolgo, dokler se na Hrvatskem ne ugonobe protunagodbni elementi. Ogrska zahteva v Hrvatski mirnega in poštenega zaveznika, a tak zaveznik koalicijske ni... „Budapester Tagblatt“ pravi, da morejo volitve na Hrvatskem izpasti kakorsibodi, vse to ne zadene Raucha, ki da ima polnomoč od Wekerla in cesarja. Ako ne vsepoje ta volitve, vsepoje potem druge. Enkrat mora na Hrvatskem priti do rednih odnošajev.

Dnevne vesti.

Imenovanja in premeščenja v politični službi. Minister za notranje stvari je imenoval višega okrajnega komisarja z naslovom in značajem okrajnega glavarja Gvidona Polleya v Kopru in namestoiskega tajnika, z naslovom in značajem okrajnega glavarja, Arturja barona Schmid-Zabierowa na Velovskem, okrajnima glavarjema.

Namestniškemu tajniku Edmundu Fabiani v Trstu je podeljen naslov in značaj okrajnega glavarja. — Okrajni komisar Ernest conte Dandini de Sylva je imenovan namestniškim tajnikom na Primorskem.

Premeščenja so: okrajni glavar Oton Schneider iz Poreča v Gradiško, okrajni glavar dr. Geza Murad iz Trsta v Poreč kakor voditelj okrajnega glavarstva, namestniški tajnik Rudolf Gorizutti iz Pule v Trst. —

Poštarje stvari. Prejeli smo: Dokazana stvar je, da se največ pisem zakasnuje in izgublja, ker dotični poštni uradniki niso večji deželni jeziki, kar se posebno opazuje pri poštnih pošiljateljih za proge Dunaj-Trst in obratno. Sedaj opravljajo službo v železniških vozeh med Dunajem in Trstom dunajski uradniki, ki ne umejo nobenega slovanskega jezika in tudi italijanske ne in razpolagajo jedino le z jedino izveličalno nemščino. Nasledke te nebrzičnosti za druge narodnosti pa tpimo mi.

Da se tej nemarnosti nekoliko pride v okom, določil je bil že bivši minister za trgovino dr. Feit, da se imajo poštarne ambulanice tako na severu kakor na jugu razdeliti tako da bodo dunajski samo nemškega jezika zmožni uradniki poslovali samo tako daleč na progi, dokler morejo izkajati s samo nemščino. Tako je bilo določeno, da se ima tudi ambulanca Dunaj-Trst in obratno razdeliti tako, da bodo dunajski uradniki službovali od Dunaja do Maribora, od tu do Trsta pa uradniki, ki so večji jeziki, ki se govori v krajih, po katerih teče železnica. Istotako naj bi na progi Dunaj-Trst službovali do Maribora uradniki, večji deželni jeziki, od Maribora dalje pa zopet dunajski uradniki. Ali kako se hoče izvršiti to ministersko naredbo? Čuje se, da poštno ravateljstvo v Gradcu in nemški državni poslanci z vsi silo delajo na to da bi se ta ambulanca oddala graškim uradnikom pod graško direkcijo, po čemer bi prišli južni Slovani z dežja pod kap, ker graški uradniki umejo ravno toliko deželne jezike, kakor dunajski in bi ne bilo v službenem oziru nič spremenjega. Ob enem bi bila ta določba hud materijalen udarec za nas, kajti, ako bi prišel ta posel v področje tržaške direkcije, dobilo bi več naših uradnikov in slug tukaj stalep kruh. —

Enaka krivica se nam je že zgodila na železnici Trst-Glina. Čeprav teče ta železnica večinoma po slovanski zemlji, vendar opravljajo poštno službo na tej železnici trdi Nemci. Opozorjamo torej merodavne kroge in izlasti gg. državne poslance, da pravočasno povzdignejo svoj glas, da se reši ta stvar pravično tudi za južne Slovane — tako, da bi prišla ta ambulanca v področje tržaške direkcije in da bi poslovali na progi Trst-Maribor ali ljubljanski ali tržaški uradniki. Proga Dunaj-Trst se ima razdeliti tekot tega poletja.

Pripomba uredništva. Obveščeni smo, da so posl. Iv. Hribar dr. Rybař in prof. Matko Mandić že pred kakimi 14 dnevi odposlali ministru za trgovino dr. Fiedlerju ad personam spomenico v tej stvari.

Nevročljive poštarne pošiljke. Tukajšnje poštne in brzojavno ravateljstvo priobčuje seznam priporočenih in navadnih poštnih pošiljatev, ki so bile v mesecu januarju 1908. v oddelku za nevročljive poštarne pošiljke v Trstu odprte in ki so jim odpošiljatelji neznani.

Člani odbora za Mandićevo proslavo so naprošeni, da pridejo v četrtek dne 20. t. m. ob 3. pop. v kavarno „Balkan“ na dogovor glede zaključanja dotičnih računov.

Pekovski ples. Zanimanje za pekovski ples je veliko. Členi plesnega odseka pekovskih pomočnikov delujejo neumorno, saj je namen tega plesa ne le dobrotvoren, ampak tudi kulturn. Čisti dobiček je namenjen knjižničnemu fondu N. D. O. Pri plesu sodeluje vojaška godba. Zatoraj v soboto dne 29. t. m. vsi člani in prijatelji N. D. O. v „Narodni dom“.

Tradicionalni ljudski ples pustnega torka je v zela letos v svojo režijo N. D. O. Nadejati se je za to, da bo ta poslednji pustni bakanal tem živahniji. Čisti dobiček je namenjen podporenemu zakladu N. D. O. Priredi se v isti namen tudi loterijo. Vsi oni, ki jim bedno stanje delavstva sega res do srca, naj pošljejo darove za loterijo (v denarju ali pa v naturalijah) na urad N. D. O. Za danes odpiramo listo: g. dr. Josip Mandić 5 K.

Sokolova maskarada. Poziv našim dražestnim gospicam, naj se vdeležijo mnogobrojno te zabave v maski, kakor vse kaže, ni ostal oglas vpajočega v puščavi. Danes sem imel priliko govoriti z nekaterimi trgovci z manifikurnim blagom in zatrjevali so mi, da že dolgo niso razpečali toliko svile in drugega enakega finega blaga, kakor sedaj o priliki velike maskarade. Rekli so mi, da tudi v tem se opazuje kako naglo napredujemo: vsako leto večje število mask in vedno elegantnejše. Po njihovih računih bo na pustno nedeljo v našem „Narodnem domu“ vse mrgolelo od

samih krasnih domino, elegantnih bebe, pierota itd. Torej kdor hoče videti to vrvenje, naj pride 1. marca 1908 v „Narodni dom“.

Na zdar!

Tržaška mala kronika.

Tržaška mularija. Predvčeršnjim opoldne sta bila v ulici del Salice aretovana 14-letna poglavca Ivan C. in Marij O., ker sta malo prej z nekega voza v ulici della Barriera vecchia vkradla prazno vrečo. Na policiji so Ivana C. pridržali v zaporu, a njegovega sodruga so izpustili, ker ni še dovršil 14. leta.

Pretepel jo je. 22-letni mizar Marcel D., stanujoči v ulici della Fonderia, je bil predmno noč ob 1. uri aretovan v neki zloglasni hiši v ulici della Beccheria. Aretovali ga je pa dala v isti hiši stanujoča labkoživka Ana K., ker jo je s pestjo bil po obrazu in jo ranil do krvi. Pri tem je pa ona tudi izgubila svoje uhane, vredne 20 K.

Povožen. 60-letni Josip Černe je šel večerj predpoludne okoli 10. ure po ulici Giosue Carducci. V tem je videl prihajati proti sebi kočijo. Da se izogne, je skočil v stran. V istem hipu pa je pridiral za njim svojo kočijo izvošček Bruno B. in ta je s kočijo starega Černeta podrl na tla. Videči to, je Bruno B. pogljal svojega konja, da bi pobegnil, a neki redar, ki je bil videl ves prizor, je zdirjal za njim in v ulici sv. Lazarja ga je dohitel in aretoval.

Černe, ki je bil do krvi razpraskan po obrazu, je pa šel na zdravniško postajo, kjer mu je zdravnik izpral rane in ga obvezal.

Poskus samomora. — Predsinočnjim okoli 8. ure so našli ležečega na dvorišču hiše št. 29 v ulici sv. Nikolaja 32-letnega težaka Stanislava Mraza, ki stanuje v ulici sv. Apolinarija. Nesrečnež je bil ves krvav. Prenesli so ga v lekarno Cignola a od tam z vozom zdravniške postaje v mestno bolnišnico. Zdravniki so konstatovali, da je težko ranjen na glavi in da so mu možgani hudo pretešeni.

Sploh se sodi, da je Stanislav se samomorilnim namenom skočil z okna prvega nadstropja, dočim on trdi, da je padel le po nesreči, ko je hotel preplezati z nega okna na drugo, da bil tako prišel v stanovanje Amalije Rossi, kamor ni mogel skozi vrata, ker so bila zaklenjena.

Smešnica. Skrbi udove. Sedaj je minulo tri leta, odkar je moj ranjki zatisnil oči, pa še ne vem, koga naj vžamem za moža.

Koledar in vreme. Danes: Konrad pušč. — Jutri: Elvetrij škof. — Temperatura večerj ob 2. uri popoldne + 10° Cels. — Vreme večerj: deževno.

Vremenska napoved za Primorsko: Oblačno. Hladni vetrovi. Temperatura malo spremenjena. Počasno boljšanje.

Deželno sodišče.

Pod predsedstvom sodnega svetnika Clarici se je večerj vršila na tukajšnjem deželnem sodišču za kazenske stvari razprava proti 26-letnemu Valentinu Škrobonja, doma iz Škurinj v okraju Volovski.

Valentina Škrobonja oče ima v Škurinjah krčmo. V nedeljo dne 7. julija lanskega leta je bilo v krčmi več pivcev, mej temi tudi stari Mate Mohorič. Valentin Škrobonja je pa stregel gostom, Mate Mohorič je bil šel na stranišče, a neki Jakob Lenarc ga je bil zaprl, da ni mogel ven. Mohorič je pozval Valentina, naj mu odpre. Valentin je šel ravno mimo, a ker je nesel nekemu gostu vino na mizo, ni mogel tedaj odpreti Mohoriču. Drugi ljudje, videči starega zaprtega, so se smijali in nasmešili se je tudi on. Odnesele je torej vino in se takoj vrnil, da bi staremu odprl.

Mej tem je bil pa stari že sam odprl, in ko je Valentin Škrobonja prišel tja, je stari začel psovati z „magarci“, „osli“ itd. Škrobonja mu je velel molčati, ker drugače da ga vdari. Ker stari še ni hotel odjenjati, ga je on res vdaril z roko po glavi. Na to mu je pa stari z roko pokazal rogove in mu jih pomolil prav pred obraz. Škrobonja je pa na to z nogo porinil Mohoriča od sebe. Bodi kakor boče, stari je radi te brce moral ležati skoraj mesec dni, a preko mesec dni ni mogel delati.

Na večerajšnji razpravi je Škrobonja priznal, da je Mohoriča dregnil z nogo v trebuh, da mu pa ni hotel storiti zlega, ampak da ga je hotel le odriniti od sebe.

Mate Mohorič, zaslišan kakor prič, je pa priznal, da je on prejel razžal Valentina Škrobonja in da mu je molel rogove pred obraz. V istem smislu so izpovedale tudi priče: Josip in Ivan Tiblaš in Franjo Turak.

Zastopnik državnega pravdnika — namestnik državnega pravdnika dr. Zumin — je v lepi slovenščini (vsa razprava se je vršila v hrvatskem jeziku) skušal dokazati, da je imel Mohorič prav, ko se je hudoval nad Valentinom Škrobonjo, ker mu ni takoj odprl stranišča, kajti toženec je bil, kakor sin krčmarja dolžan to storiti in da je torej on, ker ni storil te dolžnosti, zakrivil ves dogodek. Zahteval je, da sodišče obsodi toženca radi zločina težke telesne poškodbe.

Toženec branitelj odv. dr. Brodič je pa sodišču dokazal, da se tudi sploh ne more govoriti o zločinu, ampak kvečemu o prestopku. In sodišče je odločilo po mnenju braniteljevem in obsodilo Valentina Škrobonja na 10 dni zapore. Škrobonja je pristal na to in prosil, da bi smel kazni prestat v zaporih v Volovski.

Društvene vesti.

Čitalniški odsek pevskega društva „Adrija“ v Barkovljah priredi v soboto 23. februarja 1908 v dvorani „Narodnega doma“ v Barkovljah, plesni venček za vabljenje in po njih uvedene goste. K plesu bo sviral „Tamburaški odsek“. Začetek ob 8. uri zvečer.

Pevsko društvo „Zarja“ v Rojanu priredi v nedeljo, 23. februarja 1908 zabavni večer s petjem, šaljivimi prizori, igro in plesom v dvorani „Konsumnega društva“ v Rojanu. Zborovodja kapelnik gosp. H. O. Vogrič. Ples do 2. ure popoldne. Začetek ob 5. uri popoldne. Vstopnina 60 stotink. Sedeži 40 stot. K plesu gospodje 3 K, dame 40 stot.

Veliki elegantni plesni venček, ki ga priredi St. Jakobška „Čitalnica“ v soboto 22. t. m. v „Sokolovi“ dvorani obeta obilo zabave. Zato nam jamči odbor „Čitalnice“, ki se resno trudi, da bo vsem ustreženo v vsakem obziru. Plesali se bodo ob zvokih vlega društvenega orkestra najlepši plesni komadi. Za ta venček vlada veliko zanimanje; ker se pa od več strani poprašuje po vabilih, opozarjamo, da se za ta venček niso razposlala posebna pravila in so vsi, ki se zanimajo za ta venček, tem potom najljubše vabljeni. Ker je čisti dobicek namenjen glasbeni šoli, nadeja se odbor obilne udeležbe.

Pevsko društvo „Ilirija“ pri sv. Jakobu priredi v nedeljo 23. t. m. pustno zabavo v prostorih obrtniškega društva pri sv. M. M. zgoraj „pri Tirolcu“. Na vspeh petje, tamburanje, šaloigra, šaljivi prizori, kakor tudi šaljivi zbor „Nos“ in ples. Začetek ob 4. uri pop.

Naše gledališče.

K zadnji nedeljski predstavi prinaša „Triester Tagblatt“ jako laskavo kritiko; z iste posnemamo med drugim: „Nedeljska predstava Turgenjevova „Tuj-ga kruha“ in Čehovova „Medveda“ z gostom gospo Danilovo iz ljubljanskega deželnega gledališča je imela znamenit umetniški uspeh. Poleg finega igranja gospe Danilove, ki jo je občinstvo navdušeno pohvalilo, in pretresujoče figure Kuzofkina, ki jo je tvoril g. Verovšek, zaslužujeta priznanje zlasti nastopa gg. Vele in Rajner: V predstavljanju obeh iger je bilo mnogo ruskega značaja. Gledališče je bilo zlasti v parteru slabo zasedeno, kar je ozirom na gostovanje odlične umetnice nekam čudno dimilo.“

Priporočamo zlasti zadnji stavek nemškega kritika našim boljšim slojem v... album!!

V nedeljo 23. t. m. bo kakor popoldanska predstava repriza krasne ljudske igre „Brat Martin“.

Nar. delav. organizacija

Tovariši! pridite danes vsi na predavanje v društvene prostore. Predaval bo g. Rudolf Šega iz Ljubljane o predmetu: „Delavska stanovanja s posebnim ozirom na Trst! Udeležite se mnogobrojno!“

C. kr. zasebni uslužbenci imajo v četrtek, dne 20. t. m. ob 7. uri zvečer shod v prostorih N. D. O. Via Lavatoio 1. Ker so na dnevnem redu zelo važne stvari, se je nadejati obilne udeležbe.

Darovi.

Za Ciril Metodov ples so nadalje poslali damskemu odboru: Ivan Kokalj, ker se ni mogel udeležiti plesa 5 K, prodajalka „Edinosti“ na plesu preplačila skupnih 4 K 78 stot.

Nadalje darove sprejema za damski odbor gospa Roža dr. Gregorinova (Narodni dom, ulica Giorgio Galatti št. 18. II. nadstropje).

Za moško podružnico sv. Cirila in Metoda se je nabralo v Kozini v proslavo Kopačevega bega K 618. Denar hrani „Trg-obrtna zadruga v Trstu“.

Za božičnico otroškega vrteca družbe sv. Cirila in Metodija v Rojanu so nabrali nadalje: gospod Lavrenčič Matija predsednik moške podružnice na Greti 106 K 70 st.; družbina vrtnarica g. Černigoj Marija 134 K 60 st.; V obrtnem društvu v Barkovljah nabrano 17 K 40 st.; Gospoda Mavrič in Godnič darovala 3 K. Izreka se tem potom iskrena zahvala vsem darovalcem kakor tudi marljivim nabiralcem.

V počestitev spomina svoje sestre pokojne Marije Gec roj. Grbec je podaril g. Avgust Grbec 2 K za družbo sv. Cirila in Metodija in 2 krani za pevsko društvo „Kolo“.

Isti družbi je podaril g. Josip Lekan 1 K, ker se ni mogel udeležiti plesa prošle sobote. (Denar je bil odposlan po pošti blagajniku moške podružnice v Trstu.)

Književnost in umetnost

Sobotni elitni koncert v „Narodnem domu“. Vest o koncertu dvojice slavnih čeških umetnikov, opernega peva Julija Bochniček-Laubner, znamenitega tenorja v Wagnerovskih partiturah, in virtuozna na gajlih J. a. n. B. uchele, učenca slavne praške škole, je vzbudila v vseh krogih našega mesta največjo radost in zanimanje. Na

mnoga vprašanja pa odgovarjamo, da priobčimo program jutri.

Vesti iz Goriške.

Nebrižnost deželnega odbora goriškega. Vsaka dežela skrbi, da ohrani svoje starine, posebno pa spise, ki spopolnjujejo njeno zgodovino in minolost, izjemo v tem dela le Goriško Gradišansko. Evo dokaza! Goriški antikvar Gyra je v teku več nego 20 let z velikim trudom in še večjimi stroški nabral do šest kvintalov pergamentov in drugih spisov, ki so za zgodovino Goriške največje vrednosti. Med temi so plemeniti diplomati, vin, kakor Coronini, Fornasari, Neuhaus, Puppi, Ribisini, Strassoldo, Thurn itd. Dalje ves arhiv gosposke kanalskih grofov Rabatta; v njem so zgodovinski spisi neprecenljive vrednosti (kajti leta 1794. izumrl rod teh grofov dal je veliko imenitnih državnikov in vojskovodij) kakor: načrti za vojno z Benečani pod cesarjem Maksimilijanom I., opisi turških invazij, o Uskokih, odredbe ministrov, zasebna pisma cesarjev, nadvojvod in izven avstrijskih vladarjev in knezov; dalje zapovedi in pisma vojvode Karla Lotaringškega, pisma generalov Montecuccoli, Windischgratz, Caprara, vsemočnega ministra Metternicha; dokumenti iz časa, ko je vladal gradiščanski knez Eggenberg. Reskripti cesarjev in nadvojvod na deželne stanovne goriške, na deželne upravnike, na kapitane v Tolminu, Bovecu, Devinu, Gradiški, Pazinu in na Reki. Mnogo odlokov in ukazov cesarice Marije Terezije, spisi iz časa francoske invazije, razne stare zemljevide, dežele, načrti starih cerkva, hiš in gradov.

Vso to ogromno zbirko nenadoma estijivih zgodovinskih dokumentov je omenil antikvar ponudil že pred letom dni deželnemu odboru, naj bi jo nabavil za deželni muzej, prepustivši deželnemu odboru, naj ta določi ceno. Ker na svojo ulogo ni dobil dolgo časa nobene rešitve, vprašal je sam večkrat v deželnem uradu, kako stoji stvar? Naj mu pove, ali misli deželni odbor kupiti zbirko ali ne, ker drugače je proda drugam. Slednjič je minolo leto in deželni odbor se še ni odločil na nobeno stran. Gyra je bil sit čakanja in je prodal vse v inozemstvo prav drago, kjer znajo ceniti take akvizicije.

Deželni muzej, ki že itak ni posebno bogat, je v sled nebrižnosti izgubil neprecenljive in nenadomestljive avtentične podatke za zgodovino dežele. V zbirki je mnogo dokumentov, katerih ne navaja noben zgodovinar, ki pa spopolnjujejo in popravljajo razne napačne podatke v zgodovini poknežene grofije Goriško-Gradišanske.

Železnica povozila vojaka. Grozna nesreča se je dogodila v nedeljo zvečer na progi od Prvačine proti Dornbergu. Brzovlak, ki vozi iz Gorice proti Trstu, je povozil vojaka 97. pešpolka, Alojzija Laha, ki je bil na dopustu v Dornbergu, ter ga popolnoma razmesaril. Raztrgal ga je na sedem koscev. Nesrečni vojak je hitel po progi na postajo Prvačino, da bi se odpeljal v Trst, ker bi bil moral biti ob polnoči že v vojašnici.

Vesti iz Istre.

Iz Marezig. Dne 9. t. m. imelo je gospodarsko pevsko in bralno društvo „Neodvisnost“ občni zbor, s katerim je počelo zopet normalno delovanje. Prisotnih je bilo nad 100 oseb (za kraj Marezigo precejšnje število). Predaval se je poljudno „o ljudski izobrazbi pri nas in drugod“ posebno z ozirom na sredstva izobraževanja. Nekaj udov je prijavilo v kratkem vrsto gospodarskih predavanj, kar je nekaj posebnega pri nas. Društvo kaže življensko moč.

Zalostno je pa, da se tudi v teh edinih narodnih izobraževaliških hoče goniti politiko tržaškega škofa, kakor je to poskusil domači župnik, s tem, da je zavzel najstrožje šališče proti „Edinosti“ in mesto nje predlagal „Zarjo“, „Domoljuba“ in „Bogoljuba“. Njegove trditve, da piše „Edinost“ proti veri, izpodbijali so mu člani do zadnje pičice.

Na glasovanje za nabavo listov prodal je predlog Josipa Agneletto proti župnikovu predlogu, za katerega je ta edini glasoval. Radi tega je — odstopil od društva!!!

Statistika istrskega vseučilišnega dijaštva leta 1907/08. Število istrskih akademikov iz naša skupno 80, in sicer: V Zagrebu jih je 37, na Dunaju 27, v Gradcu 14, v Pragi pa 2. Od teh je 61 juristov, 8 filozofov, 3 medicinarji, 1 agronom, 1 geodet in 1 farmaceut.

Naž razvoj na Koperščini. Leta 1898. se je razdelila občina pomjanska, ki je bila od leta 1880. dalje torišče neprestanih najhujih narodnih bojev med zavednim in nevednim, ljudstvom, borečim se za svoje tlačitelje, in med ono peščico zavednih mož, ki so se potegovali za najelementarnejše pravice svojega jezika, za osvobodjenje svojih bratov od

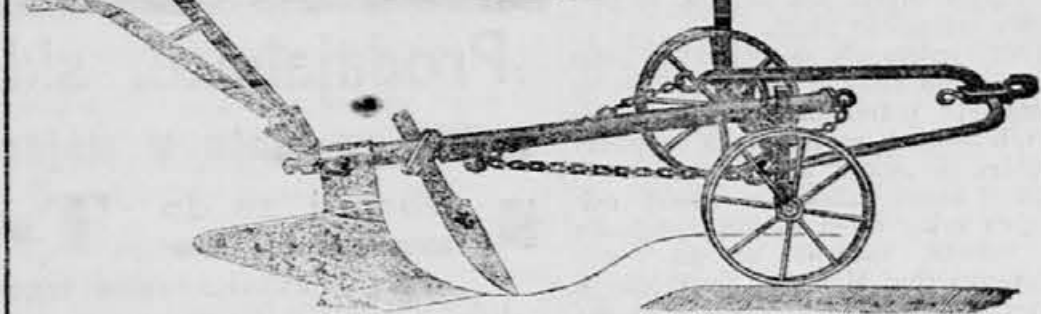
V pekarni in sladčičarni

VINKO SKERK, Trst via Acquedotto 15
in v podružnici via Miramar 9 se dobi vedno svež kruh, najfinejša moke, čokolado, fina dezertna vina v buteljkah, raznovrstne biškote, tudi za čaj. Sprejme se naročila za torta in krokanke. — SPECIJALITETA: PUSTNI KROFI.

Za vsako oranje in vsaki kraj so najbolj

Orala

pripravne te

Dobivalo se v skladu s trditvijo
živice i di Trst
TRGOVINSKA ULICA 2

Zaloga vina

TRST, ulica Chiozza štev. 17

ISTRSKI TERAN

za dom (ne manj od 5 litrov)

po 56 stotink liter.

Za krčmarje in gostilničarje po dogovor. cenah.

NB. Sprejem pošiljate v tranzitu za celo monarhijo in v vsaki množini

SIMON PAVLINOVIC.

Asfaltirani kartoni

Pogrinjala za vozove in plese (šagre)

Luigi Zuculin

TRST — ulica Carlo Ghega 2.

BARVARNICA

pralnica in čistilnica oblek na suho

CENE ZMERNE. Ulica Farneto 11. A. Boegan

Poulards, race, purani, štajerske kokoši. Racija mast. Slanine, maslo, konzerve. Dnevni dohod. Cene jako zmerne. — Postrežba na dom.

Trst, ulica Campanile št. 15.

Velika Pohištva

Pohištvo svetle in temne, spalne in jedilne sobe, divani, obešala, pisalne mize, železne postelje, slike, zračna, stolice, popolno pohištvo za kuhinje in tudi posamezni komadi.

Trst, via Chiozza 8

(Rudeče table)

VITTORIO DOPLICHER

Najnižje cene.

Vekoslav Plesničar

zalagatelj c. kr. državnih uradnikov

naznanja slavnemu občinstvu, da ima SVOJO BOGATO ZALOŽENO

:: trgovino jestvin v ul. Giulia št. 29 ::

ima vedno sveže prave in neprekosljive JI. testenine (Pekate)

Žveplenke družbe sv. Cir. in Met. ter vse druge predmete jestvinske stroke.

Pošiljam po pošti od 5 kg naprej vseh vrst blaga po celem Avstro-Ogrski.

Agentursko podjetje z zalogo na debelo ulica Donizetti štev. 5.

Tržiska tovarna za olja, mazilo za vozove, kemiški proizvodi

Kollar & Breitner

Tovarne: Katram, Asfalt, Karton za pokrivanje, lesni Cement, Karbolinej, Naftalina „GROSSOL“ itd. itd.

Grossol

za sedaj priznane kakor najbolje in najtrajnejše mazilo, ki ohranja nove in stare plasti na asfaličnih kartonih, akrilnih ploščah in vsakovrstnem lamarinu.

Asfaltirani kartoni, izolatorni kartoni, lesni cement, karbolinej, karbolna kislina, asfalti in drugi proizvodi iz asfalta in katrama, opolska olja, mast za stroje, mazila za vozove, priznane in najboljše znamke (registrirane) mast za vagone, mast-vaselina za kože, mast za orožje, voščilo za čevlje itd.

Tovarna in pisarna v TRŽIČU (Montaleone) pri Trstu.

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

Najvspešneje sredstvo proti

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

revmatizmu in protinu

je **TEKOČINA GODINA**

prirejena v Trstu **Rafaela Godina**, lekarna „Mila Madonna della Salute“ pri od lekarnarjev: **sv. Jakobu** in **Josipa Godina**, lekarna „Mila“ Farneto 4

Steklenica stane K 1-40. Iz Trsta se ne odpošilja manje od 4 steklenic proti pošt. povzetju ali proti anticipatni pošiljavi zneska 7 K franko pošt. in zavoja.

nikdar site tuje more. Imenovali so jih „novo stranko“ ki hoče nekaj novega in radi tega, če ne „škodljivega“, pa vsaj „nevarnega“. V tej dobi so boji med „novo“ in „stara“ stranko absorbirali vse sile. Gospodarski in kulturni interesi so bili potisnjeni v ozadje in tu moramo iskati vzroka, da so ostale 4 župnije (fare) do danes skoraj brez ljudskih šol; tu tiči vzrok, da nimata občini Pomjan in Marezige še sedaj ni ene boljše ceste, ki bi jima odprla pot do mest in povzdignila njiju zemljiščno rento.

Do 1892. vzdržavala se je stranka „starih“. Tedaj so bili zmagali narodnjaki, ki pa zaradi nedostajanja potrebnih moči niso mogli prenašati vehementnih pritiskov in napadov od dež. odbora in „stare“ stranke.

Ker so si hoteli Italijani za vselej osigurati Pomjan kakor svojo zadnjo postajanko proti sev. vzhodu, razdelili so ga v dve občini; Marezige (fari Marezige in Truške z narodnim prebivalstvom) in Pomjan (fare: Pomjan, Kaštabela, Krkavce in Šmarje tudi z izključno slovenskim, ali po večini zavedenim prebivalstvom).

Takoj na to jelo se je v občini Marezige intenzivno delo na zboljšanje materialnega in duševnega stanja.

Gospodarstvo je bilo radi prezadolženja potisnjeno globoko navzdol. — Težko je bilo temu odpomoči radi precejšnjih napak, ki še danes žalijo našega seljaka. Najočividnejša je parceliranje posestev po enakem dednem pravu vseh moških dedičev, parceliranje, ki zahaja tudi pod eksistenčni minimum. To je eno zlo, ki uničuje našega kmeta, ono zlo, ki je krivo, da nimamo rokodelcev, da nimamo meščanstva, kakšno je po naših mestih, ki bi izpolnjevalo prepad med inteligenco in seljakom. Temu ob strani stoji pomanjkanje komunikacij, vsled česar trpi — kakor omenjeno — zemljiščna renta.

Mali posestnik je moral pasti v dolgove in s tem v odvisnost od tuje gospode. Prvi korak k zboljšanju razma bil je storjen z ustanovitvijo koperske posojilnice. Ali ta ni mogla popolnoma izvršiti ogromne naloge: osvoboditi našega ljudstva iz tujčevih rok. Vsekakor jej moramo pa pripoznati veliki narodno-gospodarski pomen v tem, da je vstavila oni tok, ki je stremel za tem, da zaslužni ljudstvo pod tuje. Poleg te posojilnice pogrešalo se je žive zadružne organizacije z manjšim, lokalnim delokrogom in za manjše potrebe. Temu se je odpomoglo z otrorjenjem „Posojilnice in hranilnice“ v Marezigah.

Nje pomen obstoja v tem, da izpodriva medsebojno oduševilo med narodom, da hitro brez stroškov pomaga zadržnikom in vzbuja čut za hranjenje.

Kmalu za posojilnico v Marezigah osnovalo se je pri Babičih „Konsumno društvo“, ki je imelo namen odtegniti domačine od laških trgovcev v Kopru, česar pa ni doseglo valed pomanjkanja denarnih sredstev.

Pred letom je prevzelo to nalogo novo ustanovljeno Konsumno in posojilno društvo v Vaganetu, ki ima zagotovljen procvit po svoji legi. Novo konsumno društvo snuje se tudi v župniji Truške, ki bi radi oddaljenosti od mesta služilo tudi Hrvatoma—Bezjakom preko Dragonje.

Ljudsko šolstvo je bilo pomankljivo do sedaj tudi v občini mareziganski. Ob ustanovitvi občine 1898. imeli smo le enorazrednico. Brez šole je ostala vsa župnija Truške s 380 za šolo godnih otrok.

Po desetletnemu urgiranju in prosjačenju otvorila se je v Truškah za polovico fare enorazrednica, ki se z zgrajenjem šolskega poslopja spremeni v dvorazrednico. Za Boršt (davnina občina) t. j. drugo farno polovico, tvori se šola v tem letu.

Četudi ni bilo šole, vendar analfabetov je med ljudstvom malo. Mladina zna vsa z malimi izjemami pisati in čitati, kar si je prisvojila z lastnim, marljivim samoučenjem.

Izobraževalnih sredstev je sedaj še malo. Eno samo čitalnico imamo v Marezigah, ki se jo je bilo popolnoma opustilo precej let. Letos šele se je vzdrnila iznova. Kakor kažejo razne indicije, otvorimo v spomladaj javno ljudsko knjižnico, ki jej bo sledila čitalnica v Truškah. Upajmo, da ne bo brez sadu, kajti naše ljudstvo je marljivo in ukazeljno; pokazati mu treba le pravo pot.

Josip Agneletto.

Razne vesti.

Kazenska razprava proti Vandi Dobrodzički. V ponedeljek je v Wadovicih v Galiciji pred ondotnim porotnim sodiščem pričela kazenska razprava proti Vandi Dobrodzički. Ista je obtožena, da je meseca avgusta 1907 vrgla v Varšavi tri dinamitne bombe proti kočiji generalnega guvernerja Skalona, vsled česar so bile ranjene tri osebe eskorte, ki so spremljale kočijo.

Sodišče je stavilo dve vprašanji: prvo, je li Vanda Dobrodzička kriva poskusa tejnega umorstva, a druga, je li kriva kršenja zakona o razstrelivnih snoveh. Porotniki so enoglasno znikali obe vprašanji, nakar je bila obtoženka oproščena in takoj izpuščena na svobodo; ker ni državni pravdnik prijavil pritožbe ničnosti.

Stavbeni kredit

na novo stavbo proti intabulaciji na prvo mesto želi dobiti slovenska stranka (nekaj tisoč). P. n. pod „Sigurnost 333“, Postrežanje, Trst.

Uradnik

isče zračno mesečno sobo na Opčinah. Ponudbe pod „RADO“ na Inseratu oddetek Edinosti.

Vsled bolezn

proda se dobro upeljana prodajalnica jestvin in kolonijalnega blaga s pekarno. Pojasnila v Pekarni, ulica Belvedere št. 57.

Prilika.

Novi veliki dohodi blaga za obleke paletot za moške in dečke po najnižjih cenah pri Ivanu Šimic, Trst, ulica Barriera 32 (v hiši lekarnar Picciola) 1349

Sadite sadno drevje!

Vinarsko in sadjarsko društvo v Ribemberku, proda takoj mnogo tisoč cepljenih jabolk, češenj in breskev po nizki ceni. 229

Prodajo se

moške obleke na obroke, platišila vsaki teden ali na mesec. Via Caserma 12, I. nad. 129

Prodajalnice, skladišča in stanovanja

se dajo v najem takoj ali avgusta meseca.

Obrniti se do **Trieste-office**

avtorizovana trgovska agencija nepremičnin

ulica S. Giovanni 18 pritličje. — Telefon 371.

Cenjeni odjemalci!

Častim se naznaniti Vam, da sem odprl v Trstu, v ulici Poste št. 10 (vogal Valdirivo)

Prodajalnico manifakturnega blaga

katera je preskrbljena z vsemi potrebščinami ter se priporoča za blag. naklonjenost. Udani

Antonio Contento.

BONIVENTO & Comp.

Artistično, kromolitografčni zavod I. reda

TRST, ulica Tiziano Vecellio št. 4. — Tel. 19-97.

Sprejema vsakovrstna trgovinska dela, reklamne lepake, naslove, napisne listke itd. in jamči za perfektno in lepo izvršitev.

Poseduje stroj povsem nov in najnovejšega zistema.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Piazza della Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši.

(Vhod po glavnih stopnicah) — TELEFON št. 952

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obreštuje po

4 %

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vlaga se lahko po 1 krono. Posojila daja na vknjižbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2% in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

Uradne ure: od 9.—12. ure dopoldne in od 3.—5. popoldne.

Izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Jma najmoderneje urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navaja štediti svojo deco.

Poštno-hranilnični račun 816'004

Patrizio Pittaro & Giovanni Bianchi

Autorizovana delalnica za električne napeljave

TRST, Largo Santorio Santorio št. 5 v začetku ulice Farneto

Napeljava elektr. zvoncev, brzojavov, telefonov in strelvodov.

Popolne napeljave električne luči.

Motori in električna vetrila. — Postavljanje svetiljk itd.

Aparati baterije in potrebšidine za električno zdravljenje.

Delo se izvršuje hitro in natančno. — CENE ZMERNE. — GENIKI ZASTONI.

MERKUR

J. ULČAKAR & Co. - Trst

Telef. 1874 — Via Nicolò Macchiavelli št. 19 — Telef. 1874

Komisije. - Zastopstva. - Informacije.

Zaloga raznovrstnega kolonijalnega in družega blaga.

— ZAHTEVAJTE CENIK —

Gianoni Giovanni

komisijonar in zastopnik ul. PROCURERIA, 2.

Izključno zastopnik z zalogo na debelo in drobno

Graetzin - Licht D. R. P. 126-135 (Mannesman)

Beložarna luč, takozvani električni plin, 100 sveč svetlobe, prihrani se 40%, na plinu, prihrani se mrežice in cilindri. — Prodaja mrežice, tulipanov, cilindrov in drugih potrebščin po tovarniških cenah. Aparati z mrežico za petrolejne svetiljke 80 sveč svetlobe. V 15 urah porabi 1 liter petroleja. Zaloga papirja, apaniranega stekla in umetnega puhlača, macole iz jekla za kamenoseke.

Josip Gregorič naznanja tem potom slav. občinstvu, da je prenesel svojo prodajalnico iz ulice Barriera št. 4 v ulico Olmo št. 1. Pri tej priliki priporoča tudi svojo podružnico v ulici Giulia št. 7. V nadi, da ga bodo slavno občinstvo počaščalo se v naprej toplo zahvaljuje.

FRANCESCO S. DONATI

elektrotehnik

TRST, ulica dell'Acquedotto št. 25

Autorizovana elektrotehnična delalnica s pridruženim mehanično delalnicco

Sprejema vpojave elektr. razsvetljave, svoncev, telefonov, strelvodov, kakor tudi mehanična dela, ki so v zvezi s elektrotehniko, kakor popravila dinam. nih meterjev in proenove svetilk kakršnega si hoče sistem.

Osebe jako zmerno in izvrševanje popravil.

FRAN SKOK

tapezar elast. pohištva, zimnicito.

Izvršuje popraviljanja po zmernih cenah.

Trst, ul. Giovanni Boccaccio 4

polunadstropje.

Skladišče pohištva

VITTORIO VOSILLA

preseljeno iz Lipskega trga 7 v

ulico Sanità št. 8 vogal ul. Porporella

nasproti kavarni Fedeli Tricestino

je bogato založeno z novim neprekosljivim solidnim in eleg. pohištvom

CENE ZMERNE.

Pietro Cucit

mizar

Trst, ulica Fontana št. 7 in 9.

Specijalist za razkošno pohištvo vsakega kroja.

Vsakovrstna dela v lesu.

Ivanka Doreghini

TRST -- ulica Madonnina št. 8

VELIKA ZALOGA

pohištva, manufaktur, ur, slik,

zrcal in tapetarij.

Popolne spalne in obedovalne sobe.

Moške obleke na izbero.

UGODNE CENE.

Prodaja proti takojšnjemu plačilu in tudi na obroke.

TOVARNA ZRCAL

ATTILIO PIZZORNO

TRST, ulica Giuseppe Parini št. 9 — vogal

ulice Giorgio Vasari. — Telef. 687.

Ogledala navadna in oglašena. — Posrebenje starih zrcal. — Skladišče kristalov, navadnega in delanega stekla. — Zaloga navadnih in ograjenih šip za kočije.

Oglašeni kristali, vezani z medjo. — Zrcala z ureti.

Šipe z vsakovrstnimi risbami. — Apaniranje šip.

V novem skladišču pohištva

Romeo Savio

Trst, ulica Giuseppe Parini št. 1

je na izbero

pohištvo vsake vrste,

popolne sobe, slike in zrcala

po najzmernejih cenah.

ANTON JOGAN, mizar

Sprejme vsakovrstna naročila in popraviljanja.

Ima vedno pripravljeno pohištvo za spalne in jedilne sobe ter kuhinje.

TRST — ulica Farneto 45.

STARA MIRODILNICA

Fed. F. Huber Succ.

TRST, ul. Barriera vecchia št. 26.

BOGATA ZALOGA

barv, povlak, čopičev, pramenij, kemičnih izdelkov, mliner, vod, parfimov, zamah, železne žice, elastike za cepljenje, mila in STEKLENIH ŠIP.